

Välkommen till

Nyhetsbrev nr 15-2014

från Kalle Eriksson och Bjäreförlaget

Välkommen till ännu ett Nyhetsbrev.

Ett särskilt välkommen till dig som är ny mottagare. Du – och alla övriga förstås - kommer att bli serverad bjärehistoria i mycket små portioner och med stor blandning av ämnen och tider. Vill du ta del av tidigare Nyhetsbrev, gå du in på min hemsida, www.bjareforlaget.com. Titta under rubriken "Som jag ser det..."

Just det här Nyhetsbrevet

blir dock delvis ett undantag från den nämnda "regeln" beträffande innehållet. Med anledning av att vi nu står för vår demokratis största högtidsdag, finns det anledning att stanna upp en stund inför detta.

Demokratins högtidsdag

Det finns skäl att ta till det högtidliga ordvalet. Dagen då vi alla har samma makt – åtminstone i detta avseende. Fattig som rik. Miljardär eller fattigpensionär. Kvinna som man. (Ja, jag vet givetvis, att i de flesta andra sammanhang lever vi i ett i högsta grad ojämlikt samhälle... Det är ju just därför som valet och den allmänna rösträtten är så viktig. Att vi kan vara med och arbeta för att få bort orättvisorna och ojämlikheten).

En ny riksdag skall sålunda utses

på söndag. Det är du och jag som skall göra det. Plus alla andra röstberättigade. Demokratins stora dag. När jag betraktar dagens samhälle med alla kvardröjande orättvisor och andra svagheter och "fläckar", är det lätt att gripas av förtvivlan över vad som sker och inte sker – trots demokratin. Jag ser bl.a. hur valrörelsen lockar fram grova förenklingar bland politikerna. Att de kortsiktiga lösningarna får för stort utrymme på bekostnad av de långsiktiga lösningarna. Tidsperspektivet är oftast högst en mandatperiod.

Men trots detta: det finns inte något annat system, som kan ersätta demokratin.

Det är på oss det beror.

Därför: Demokratin är det bästa systemet. Det enda acceptabla systemet. Hur pass väl detta system skall fungera beror ju på oss medborgare. På dig och mig. Därför skall vi utnyttja vår rösträtt. Dessutom: bemöda oss om att sätta oss in i de frågor som valet gäller.

Att det där inte alltid är helt lätt belyser jag under nästa rubrik

Att språket är vårt viktigaste redskap

är ju något som jag ofta återkommit till i mina tidigare Nyhetsbrev. Jag har gång på gång hävdat, att språket är människans viktigaste verktyg. Med

ordens hjälp kan vi överföra tankar och värderingar. Nu i valtider är frågan om språket i högsta grad aktuellt. I undersökning efter undersökning får vi veta, att allmänheten inte förstår vad politiker säger.

När jag präntar ner dessa rader, har jag just lyssnat till radioprogrammet Språket. Här får vi samma besked när det gäller den politiska informationen till allmänheten: klyftan växer mellan dem som använder språket och dem som språket är riktat till.

Radioprogrammet tar ett par exempel: hur många vet vad orden "Utanförskap" och "jobbskatteavdrag" betyder? Man ger själv svaret: mindre än hälften av svenskarna!!

Det finns emellertid ännu värre sätt att använda den enskilda orden: Att använda dem till att medvetet manipulera. Att ge orden en ny betydelse. Om detta har vi kunnat läsa i en inträngande och avslöjande artikel i NST/HD. Man tar bl.a. upp ett ord som radioprogrammet belyst och som ständigt återkommer i debatten. Ordet är: "Utanförskap".

Utanförskap

är ju ett ord som vi - folk i allmänhet - använt långt innan politiker i ett visst parti lade vantarna på det och gav det en helt annan betydelse. För alla oss vanliga människor är ju ordet utanförskap beteckningen på en upplevelse. Exempelvis det som den ensamma eleven på skolgården upplever, när ingen av kamraterna vill leka med henne/honom eller inte ens vill prata med vederbörande. Samma slag av utanförskap finns ju också - tyvärr - i vuxenvärlden. Särskilt i dagens samhälle finns det många, som har skäl att uppleva utanförskap. Att man är utanför. Utelämnad. Övergiven. Av samhället. Av sin omgivning osv.

I den politiska debatten har – som nämnts - ett parti nu gett ordet en helt annan betydelse. Jag rekommenderar artikeln i NST/HD.

Jag har f.ö. ofta förvånats över, att så få – bl.a. inom mediavärlden - protesterar mot denna medvetna manipulering av ord.

På tal om ord

Jag gläds över att ordet Solidaritet nu återkommit i valrörelsevokabulären efter att det under en tid delvis legat i ide. Ordet solidaritet uttrycker – åtminstone för mig – något mer än flera andra ord på temat medmännisklighet och liknande. Solidaritet är för mig ett verktyg för att aktivt ingripa mot orättvisor. I grupp eller som enskild. Att vara beredd att avstå för att kunna ge.

Det var med detta verktyg som landets arbetare och lägre tjänstemän för omkring ett sekel sedan kunde ta sig ur en tillvaro i förnedring och kunde med gemensamma krafter lyfta bort tunga ok från sina axlar. Det var med detta verktyg, som kvinnorna vid ungefär samma tid kunde tillskansa sig åtminstone de mest elementära rättigheterna. Exempelvis rösträtt.

Åter till demokratis högtidsdag

Numera har alla som är röstberättigade en röst när vi går till valurnorna.

Så har det inte varit särskilt länge. När jag gräver i protokollen i Bjäre

blir jag gång på gång påmind om detta. Exempelvis när jag nu arbetar med tiden då järnvägen kom till Bjäre, dvs 1880-talet. När man i Båstad skulle ta ställning till om man skulle stödja projektet Skåne-Hallands Järnväg blev det omröstningar i kommunalstämman. Till kommunalstämman hade alla röstberättigade invånare tillträde. I protokollen kan vi se exempel på personer som hade mer än 1000 röster!

När röstetalet hette pengar.

Det som avgjorde hur många röster en invånare hade i kommunalvalen var bl.a. inkomsten och förmögenheten.

Det var 1866, som den gamla ståndsriksdagen avskaffades och ersattes med en tvåkammarriksdag, som skulle utses genom det som kallades allmänna val. "Allmänna val" innebar dock inte att alla hade rösträtt.

Först och främst var alla kvinnor utestängda. Dessutom många män. Det anses att endast omkring 20 procent av männen hade rösträtt vid den tiden. De övriga 80 procenten hade inte tillräckligt hög inkomst eller förmögenhet eller var diskvalificerade av andra skäl.

Allmän och lika rösträtt

dvs "en man – en röst" gällde endast riksdagsvalen. Vid de kommunala valen var det inkomst och förmögenhet som gällde. På landsbygden kunde en person ha upp till 5 000 röster.

Det här gällde fram till 1908, det sista året med detta system.

Det året uppgick det totala antalet röster i Båstads kommun till 45 313.

Även bolag var med och delade på den här potten av röster.

I Båstad toppades listan det året av Skånska Handelsbanken som hade 3 304 röster. På andra plats kom Utminuterings- och utskänkingsbolaget med 1 895 röster. När det gäller privatpersoner med stora röstetal noterar vi bl.a. Ing. Andersson på Buena Vista, Apotekare Kull, fabrikschef Graff, direktör Berg.

1909 togs i riksdagen ett steg

i riktning mot lite mindre orättvisor. Den 40-gradiga skalan infördes.

Röstetalet för varje röstande begränsades till högst 40 röster. Därmed minskades Skånska Handelsbankens röstetal i Båstad till 40. Sedan följer ytterligare ett antal företag. Den första privatpersonen hittar vi först på 8:e plats. Flertalet av Båstads röstberättigade personer hade endast en eller två röster.

I ytterligare ungefär ett årtionde gällde den 40-gradiga skalan, innan socialdemokrater och liberaler tillsammans lyckas med det, som de båda partierna – i hård strid mot de konservativa krafterna - arbetat för under ett antal årtionden: Allmän och lika rösträtt.

Om rösträttsstriden i våra trakter

kan vi läsa i protokoll från de olika kommunerna. Dessutom vi vissa skrifter och böcker. En kunskapskälla som jag gärna rekommenderar är Rune Hassbys bok Båstads historia, som har utgivits av Föreningen Gamla Båstad.

Åter till vår tid - 2014.

Efter denna utvikning till vår lokala historia kan det vara dags att återvända till vår tid och den stundande högtidsdagen för demokratin. Nu har vi alla vardera en röst. Utnyttja den!

Jag har ju sjungit cykelns lov

i flera tidigare Nyhetsbrev. Krävt satsningar på cykelleder mm. Motiverat min cykelpropaganda med att cykling är bra för individen och bra för samhället.

Nu noterar jag med glädje, att flera av våra lokala politiska partier instämmer i min lovsång. Bl.a. skall fler cykelleder byggas.

Instämmer i allra högsta grad gör också – sedan länge - Naturskyddsföreningen.

När jag nu besöker naturskyddsföreningen

och deras utställning i Båstad får jag många tips. Naturskyddsföreningen har ju bedrivit sin cykelpropaganda under många år. Berömvärt.

Hos föreningen och utställningen i Båstad kan vi också få prova på el.-cykeln. Det är Cykel-Sven i Båstad som ombetts att komma och visa upp några modeller. Här i Bjäre med vår kuperade terräng känns förstås behovet av en elmotor särskilt stort. Fråga den som kämpar i uppforsbacken från Kattvik till Haga!!! Jovisst. Det finns många fler uppforsbackar på bjärehalvön....

Bilen har gynnats

på cykelns bekostnad framhålles i de olika skrifterna, som Naturskyddsföreningen tillhandahåller. Vägar anpassas i första hand för bilen. Rese-avdrag gynnar bilisten. Tjänstebilar skattesubventioneras. Naturskyddsföreningen påpekar: Du får således skatteavdrag för att köra bil till jobbet och du kan i vissa fall även få skatteavdrag för att cykla på motionscykel inomhus!!!

Men om du cyklar till jobbet??? Vad får du då – utom mycket frisk luft och värdefull motion??

Kommunen kan göra åtskilligt.

Om nu staten är i högsta grad orättvis när det gäller resursfördelning mellan bil och cykel, finns det desto större anledning för kommunerna att göra vad man kan för att underlätta för cyklisten.

Nu ser jag med glädje att flera politiska partier har krav på fler cykelvägar på sina program. Hoppas att jag hinner uppleva....

Framför allt på korta sträckor

kan – och bör(!) - cykeln vara ett alternativ till bilen – bl.a. i samband med pendling till jobbet. Det regionala organet Hållbar Mobilitet i Skåne påpekar, att en majoritet av de resor vi gör på 1-5 kilometer gör vi med bil. Att skapa möjlighet för fler att vid dessa korta sträckor byta bilen mot cykel borde varje kommun ha högt uppe på prioriteringslistan.

Bilder söker text

Nyligen har jag på min hemsida, www.bjareforlaget.com, lagt in ett knippe bilder, till vilka jag söker information. Där finns även bilder som legat ute en tid.

Just du har kanske dessa uppgifter. Skicka i ett mejl till mig. Som vanligt vill jag veta namn på personer på bilden. Gärna årtal, plats samt vad bilden visar.

Några böcker återstår

i mitt lager med tidigare utgåvor. Allt skall bort innan den nya boken kommer. Därför fortsätter min högst speciella rea speciellt för Nyhetsbrevets läsare. Passa gärna på att redan nu rädda några julklappar. Med tanke på innehållet - vår historia - är böckerna lika aktuella idag som när de utkom.

Boktitel	Ord. Pris	
Reapris		
Så blev Båstad tennis	225	100
Bilder av ett sekel i Bjäre	330	150
Vår bjärehistoria i bild	350	150
Bjärebör berättar om Bjäre	290	150

Nästa bok

får titeln Strövtåg i Bjäres historia. Beräknas utkomma i november i år. Den här gången blir upplagan mindre än tidigare böcker. Avsikten är att allt skall säljas slut på kort tid.

Två världar

Just nu arbetar jag - tillsammans med en redaktion - med historiken om en av Bjäres idrottsklubbar. V. Karups IF. Födelseår: 1935.

Att ge sig in i föreningslivsvärlden på -30-talet och samtidigt bearbeta dagens VKIF är som att besöka två världar. Skillnaderna i förutsättningar är enorma. I den kommande skriften vi försöka att belysa just dessa skillnader. Berättelsen om idrottsföreningens historia blir därmed också en del av berättelsen om bjärebygdens historia.

En bildskatt – men för vem?

Uppdraget att göra en skrift för VKIF har gett mig anledning att skaffa mig en överblick över vad mitt bildarkiv har att erbjuda om klubben. Svaret är bilder i många hundratal. Kanske är det tusental!!!. (Jag har inte hunnit räkna...)

Allt detta är resultatet av vad jag fotograferat under ett helt vuxenliv och hopsamlat från andra inför arbetet med tidigare skrifter om VKIF.

Bara ett fåtal av dessa bilder i mitt arkiv kommer att kunna användas i skriften. De allra flesta sorteras bort av utrymmesskäl.

Tanken löper iväg: vem kommer någonsin att ta del av dessa bilder framöver?

Nu kommer bilderna förstås att följa med när hela bildarkivet med tiden

överföres till kommunens och Bjäre Hembygdsförenings gemensamma arkiv, vilket är tillgängligt för allmänheten.

USA i fortsatt ledning.

Medan vi är inne på hemsidan kan jag rapportera, att i senaste månadsstatistiken som gäller antalet besök på min hemsida, den för augusti, är fortfarande USA i topp när det gäller de utländska besöken. Fortfarande är min tolkning, att detta är ett resultat av den väldiga utvandring, som ägt rum från Bjäre till USA. Men: varför har jag så många besök från Kina?? Jag har inget svar.

Ett land, som denna månad har klättrat raskt på rankingen är Tyskland. Jag misstänker att det bl.a. är ett antal f.d. lärarkollegor som döljer sig här. Samma gäller förmodligen för Storbritannien och vissa andra länder där jag har kollegor från mina många år i en internationell lärarorganisation. Lite svårare har jag att finna förklaringen till besöken från Ryssland. Är det bjärebor, som befinner sig där i affärsärenden? I jobb? Turister?

Avslutar som vanligt

Om du i fortsättningen inte vill ha min Nyhetsbrev, meddela via ett mejl.
kalle@bjarenet.com

Kalle Eriksson
Bjäreförlaget
Hallavaravägen 102
269 91 Båstad

Tel. 0431-365332